

INNHOLD

FORORD	5
--------------	---

KAPITTEL 1

INNLEDNING: MENNESKERETTER I RETTSSTATEN	11
1.1 Begrensningsmekanismene	14
1.2 Hva er menneskerettene?	18
1.2.1 Liv	21
1.2.2. Legeme.....	23
1.2.3 Frihet.....	31
1.2.4 Likhhet	34
1.2.5 Rettssikkerhet.....	38
1.2.6 Den frie tanke: politisk og religiøs frihet	40
1.2.7 Privat- og familieliv	44
1.2.8 Eiendom.....	45
1.2.9 Demokrati og medbestemmelse	48
1.2.10 Arbeid	51
1.2.11 Levestandard.....	52
1.2.12 Helse	53
1.2.13 Utdanning.....	53
1.3 Forholdet mellom positive og negative retter	55
1.4 Menneskerettslig metode.....	56
1.5 Utvikling og håndhevelse av menneskerettene.....	68
1.5.1 FN-paktene av 1966: SP og ØSK.....	71
1.5.2 Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK).....	73
1.6 Oversikt.....	75

KAPITTEL 2

NORSKE DOMSTOLER OG UTVIKLINGEN AV MENNESKERETTENE	79
2.1 Hva er Høyesteretts rolle?	79
2.2 Klarhet, skjønnsmargin, dynamisk tolking.....	82

INNHold

2.2.1	«Klarhetskrav» på europeisk nivå.....	82
2.2.2	Skjønnsmargin på europeisk nivå	83
2.2.3	Folkerettslige utgangspunkter: evolutiv eller dynamisk fortolking.....	89
2.3	Norsk rett om anvendelsen av EMK og EMDs praksis	93
2.3.1	«Klarhetskrav» i Høyesterett	96
2.3.2	Skjønnsmargin i Høyesterett.....	100
2.3.3	Nasjonale verdier og dynamisk fortolking i Høyesterett.....	101
2.4	Klarhet, skjønnsmargin og nasjonale verdier.....	113
2.5	Konklusjon	126

KAPITTEL 3

MENNESKERETTENES TREDJEPARTSVIRKNING.....	129
3.1 Menneskerettstraktater og tredjepartsvirkning	129
3.2 Internasjonal rettspraksis	129
3.3 «Codes of Conduct» for multinasjonale selskaper.....	138
3.4 Nasjonale tilnærminger.....	139
3.5 Vurdering	142

KAPITTEL 4

EVOLUTIV OG DYNAMISK FORTOLKING I FOLKERETTEN ...	145
4.1 Innledning.....	145
4.2 «Intertemporalitet»	147
4.3 Uttrykk for et dynamisk rettssystem	157
4.4 Intertemporalitet og evolutiv fortolking	166
4.5 Konklusjon	169

KAPITTEL 5

EMK OG SEKSUELLE RETTER: EN KRITIKK	174
5.1 Innledning.....	174
5.1.1 Problemstillingen	174
5.1.2 Jus er ikke det eneste verktøyet en har	174
5.1.3 Positiv forandring – med mulige mørke sider	175
5.1.4 Michel Foucaults bidrag.....	176
5.1.5 «Diskurs»	177

INNHold

5.2	Menneskerettens skjeve gang.....	177
5.2.1	Utviklingen i EMDs saker om LGBT-spørsmål.....	177
5.2.2	Dudgeon mot Storbritannia	178
5.2.3	Fra forbud til kompleks normalisering.....	181
5.2.4	Transpersoners retter: opptakten til Goodwin mot Storbritannia.....	182
5.2.5	Goodwin mot Storbritannia	184
5.2.6	Dudgeons og Goodwins logiske fortsettelse: Schalk og Kopf mot Østerrike.....	192
5.3	Konklusjon	196

KAPITTEL 6

MENNESKERETTER OG MILITÆRE OPERASJONER

UTENLANDS.....	200	
6.1	Menneskeretter og jurisdiksjonelle begrensninger.....	200
6.2	Fakta og behandlingen i britiske domstoler	202
6.3	Jurisdiksjon og konvensjonsplikter.....	205
6.4	Jurisdiksjon og dødsfallene i Al-Skeini	206
6.5	Internering og tilskriving i Al-Jedda.....	210
6.5.1	Undersøkelsesplikten i Al-Skeini.....	214
6.5.2	Var Al-Jeddas internering lovlig?	216
6.6	Fra «exceptional circumstances» tilbake til det generelle prinsippet	220

KAPITTEL 7

MENNESKERETTENS MOTSTANDERE.....	224
----------------------------------	-----

VEDLEGG	229
DOMSREGISTER	292
LITTERATURLISTE	303
STIKKORDREGISTER.....	315